

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Географічний факультет

Кафедра країнознавства та туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ ГЕОГРАФІЧНИХ МІСЦЬ

(повна назва навчальної дисципліни)

для студентів

галузь знань **10 Природничі науки**
спеціальність **106 Географія**
освітній рівень **магістр**
освітня програма **Політична географія та геополітика**
вид дисципліни **обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: **ЯЦЕНКО Борис Павлович**, доктор географічних наук, професор
кафедри країнознавства та туризму

Пролонговано: на 20 22 / 20 23 н.р. Н.Ц. (керувач) «29» 08 2022 р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20   / 20   н.р. (   ) «   » 20   р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Викладач: **ЯЦЕНКО Борис Павлович**, доктор географічних наук, професор
кафедри країнознавства та туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри країнознавства та туризму

(підпис)

(**Ольга ЛЮБИЦЕВА**)
(прізвище та ініціали)

Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол від «30» серпня 2021 року № 6

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

(**Наталія КОРОГОДА**)
(прізвище та ініціали)

« 30 » *серпень* 2021 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – Ознайомлення студентів географічними основами концепції територіально-політичної організації суспільства для забезпечення здатності розв'язувати складні задачі та прикладні проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері політичної географії та геополітики, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Успішне опанування курсів* бакалаврського рівня по суспільно-політичній географії

3. Анотація навчальної дисципліни. Лекційний курс складається із 3-х частин: дефініція і основні риси будови територіально-політичної системи (ТПС) на базі географічних місць різного ієрархічного рівня; геопросторові закономірності ТПС різних ієрархічних рівнів в національній державі; наддержавного рівня - геополітичні регіони світу, «світовий порядок». На семінарах конкретні приклади геопросторових систем розглядаються на кейсах з матеріалами по окремим модельним районам локального та мезорівня, країнам (державам) та геополітичним регіонам.

4. Завдання (навчальні цілі): націлені на здобуття знань й дослідних вмінь щодо: територіально-політичних систем, що базуються на географічних місцях різного ієрархічного рівня від локального до глобального, політико-географічний регіон та геополітичний регіон; держава як територіально-політична система, світосистема (World Economy), світовий порядок (World Order), про основні закономірності цих геопросторових систем (ЗК2, ЗК3, ЗК7, СК1) аналізу політико-географічної та геополітичної інформації на різних рівнях для потреб практики, самостійно визначати актуальні аспекти у фундаментальних і прикладних напрямках природно- і суспільно-географічних досліджень, здобувати нові знання, використовуючи сучасні освітні та дослідницькі технології (ЗК1, ЗК4, СК2, СК6, СК7, СК10).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація-; 4. автономність та відповідальність-)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати сутність поняття «політико-географічне місце» (в контексті сув'язі геопросторова система - території - географічні місця)	Лекція, семінар, завдання для самостійної роботи	Тест, 60% правильних відповідей	До 10%
1.2	Знати сутність поняття територіально-політична система, політико-географічний регіон та геополітичний регіон	Лекція, семінар, завдання для самостійної роботи	Тест, 60% правильних відповідей	До 10%
1.3	Знати сутність поняття держава як територіально-політична система	Лекція, семінар, завдання для самостійної роботи	Тест, 60% правильних відповідей	До 10%
1.4	Знати сутність поняття світосистема (World Economy), світовий порядок (World Order)	Лекція, семінар, завдання для самостійної роботи	Тест, 60% правильних відповідей	До 10%
1.5	Знати основні закономірності зазначених геопросторових систем	Лекція, семінар, завдання для самостійної роботи	Тест, 60% правильних відповідей	До 10%
2.1	Вміти аналізувати політико-географічну та геополітичну інформацію на різних рівнях для потреб практики	Завдання для самостійної роботи	Дискусія, захист дослідного кейсу	До 40%
2.2	Вміти самостійно визначати актуальні аспекти у фундаментальних і прикладних напрямках природно- і суспільно-географічних досліджень	Завдання для самостійної роботи	Дискусія, захист дослідного кейсу	
3.	Комунікація: практика й вдосконалення навиків використання	Семінари, іспит	Дискусія, захист	До 5%

* заповнюється за необхідністю, наприклад для практик, лабораторних курсів тощо.

*

	відповідних методів та прийомів дискусії, групової роботи (мозковий штурм), належного представлення результатів навчання та критичного читання у міжнародному контексті, у тч іноземною мовою з використанням сучасних ІКТ.		<i>дослідного кейсу</i>	
4.	Здатність здобувати нові знання, використовуючи сучасні освітні та дослідницькі технології планувати, проводити та публічно презентувати результати наукових досліджень, забезпечити зрозуміле донесення власних знань, висновків та аргументацій до фахівців і нефахівців, у т.ч у навчально-педагогічному процесі, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, використовуючи критичне мислення	<i>семінарське заняття, самостійна робота</i>	<i>Дискусія, захист дослідного кейсу</i>	<i>До 5%</i>

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	3	4
Програмні результати навчання									
<i>(з опису освітньої програми)</i>									
ПР01. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження територіально-політичних систем на різних рівнях просторової організації.	+	+	+	+		+	+		+
ПР04. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, розроблення нових методів і процедур в географії та міждисциплінарних контекстах.							+	+	+
ПР11. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні, гео-екологічні, політичні та геополітичні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері геопросторового управління територіально-політичними системами та регіонального розвитку.					+	+	+	+	
ПР14. Формулювати наукові гіпотези, визначати актуальні аспекти у фундаментальних і прикладних напрямках досліджень, розробляти та управляти проєктами у сфері політичної географії та геополітики, геопросторового управління територіально-політичними системами та регіонального розвитку.						+	+	+	+
ПР15. Самостійно оцінювати ключові тренди розвитку природно- і суспільно-географічних процесів для формування нових напрямів наукових досліджень.						+	+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1.7.1 Форми оцінювання студентів: Упродовж семестру після завершення відповідних тем проводиться тест із відкритими та закритими запитаннями. Для визначення рівня досягнень результатів навчання за пунктами 2 та 3 студенти презентують авторські результати дослідного кейсу роботи на семінарських.

Оцінювання впродовж семестру:

1. Тести: РН 1.1.-1.5 — 10 балів/6 балів за кожен
2. Аналітична записка, презентація та захист дослідного кейсу РН 2.1.-2.2. - 40 балів/ 24 бали.

3. Дискусії та обговорення на семінарських заняттях – 10 балів/6 балів.

Для студентів, які упродовж семестру не досягли мінімального рубіжного рівня оцінки (60% від максимально можливої кількості балів) проводиться семестрова контрольна робота, максимальна оцінка за яку не може перевищувати 40% підсумкової оцінки (до 40 балів за 100-бальною шкалою).

Умовою отримання позитивної результуючої оцінки з дисципліни є досягнення не менш як 60% від максимально можливої кількості балів, при цьому оцінка за результати навчання, передбачені пунктами 2 та 3 не може бути меншою ніж 50% від максимального рівня (не менше 20 та 5 балів відповідно).

- **підсумкове оцінювання у формі екзамену:** визначає досягнення результатів за дисципліною у форматі усної відповіді (з можливістю використовувати тези підготовані під час іспиту) на три запитання, одне з яких передбачає рецензування й оцінку результатів кейс досліджень колегами по групі. Максимальна кількість балів на іспиті – 40 балів, мінімальна кількість балів, які додаються до семестрових – **24 бали** (60% максимальної кількості балів, відведених на іспит).

Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум –20 балів* до складання іспиту не допускаються. Рекомендований мінімум для допуску до іспиту **36 балів**

7.2 Організація оцінювання: впродовж семестру здійснюється оцінювання усіх видів робіт, включаючи самостійну роботу зокрема:

- тести з відкритими й закритими запитаннями проводяться по завершенні розгляду тем на лекційних заняттях *у відповідності до розкладу занять*;
- результати виконання індивідуального дослідного кейсу розглядаються у форматі захисту презентації й аналітичної довідки за темою б;
- робота на семінарських заняттях оцінюється *у відповідності до розкладу занять*;
- рецензування аналітичної довідки колег (за *рандомним вибором*) здійснюється під час іспиту

За роботи подані після зазначеного терміну оцінка зменшується на 1 бал за кожен день запізнення.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**8. Структура навчальної дисципліни.
Тематичний план лекцій і семінарських /**

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари/ практичні/ лабораторні	Самостій на робота
<i>Назва розділу чи частини 1 (якщо здійснюється поділ)</i>				
	Вступ.			
1	Тема 1 Сув'язь геопростір - території – географічні місця	4	2	16
2	Тема 2. Будова територіально-політичної системи (ТПС)	4		16
3	Тема 3. Первинні ТПС	4	2	19
4	Тема 4. ТПС мезорівня	4	2	19
5	Тема 5. Країна (Держава)	4	2	19
6	Тема 6 Геополітичні регіони світу	6	5	25
7	Тема 7. Світовий порядок	4	2	19
ВСЬОГО		30	15	133

Загальний обсяг 180 год., в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінари – **15 год.**

Консультації - **2 год.**

Самостійна робота - **133 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основна: (Базова)

1. Географічне країнознавство. За наук. Ред. Проф. Олійника Я.Б., проф. Яценка Б.П.. – Київ , ВПЦ «Київський університет», 2015. 910 с.
2. Б.П.Яценко, В.К. Бабарицька Країнознавство. Основи теорії. - Київ.: Либідь 2009. 312 с.
3. Політична географія і геополітика: Навч. посібник , Б.П. Яценко, В.І.Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін.. за ред. Б.П.Яценка. – Київ.: Либідь, 2007.- 255 с.
4. Agnew John Making Political Geography. Oxford Univ .Press. London 2002, 208 p.

Додаткова:

1. Agnew J. Place and Politics., London, 1987, 267 p.
2. Tailor Peter, Flint Colin/ Political Geography : World-Economy, National- State and Locality. Pearson Education. 6-th ed. 2011 . 340 p.
3. World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/>
4. World Bank Data. URL: <https://data.worldbank.org/>